

**МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА НАУКОВА
БІБЛІОТЕКА імені В. Г. КОРОЛЕНКА
ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ КУЛЬТУРИ
ХАРКІВСЬКЕ ОБЛАСНЕ ВІДДІЛЕННЯ (ФІЛІЯ)
ВГО «УКРАЇНСЬКА БІБЛІОТЕЧНА АСОЦІАЦІЯ»**



КОРОЛЕНКІВСЬКІ ЧИТАННЯ 2015
«Бібліотеки, архіви, музеї: інноваційні моделі розвитку»
Матеріали
XVIII Міжнародної науково-практичної конференції
(м. Харків, 8 жовтня 2015 р.)
У 2 частинах
Частина 1

Харків 2016

УДК 027.02 (477)
ББК 78.34(4Укр)я431
К68

Укладач **О. П. Куніч**

Науковий редактор **Л. В. Глазунова**, канд. наук із соц. комунікацій

Редакційна колегія:

В. Д. Ракитянська (голова), директор Харківської державної наукової бібліотеки імені В. Г. Короленка, заслужений працівник культури України

Л. В. Глазунова, заступник директора з наукової роботи Харківської державної наукової бібліотеки імені В. Г. Короленка, канд. наук із соц. комунікацій

О. П. Куніч, завідувача відділом науково-методичної роботи Харківської державної наукової бібліотеки імені В. Г. Короленка

І. Я. Лосієвський, завідуючий науково-дослідним відділом документознавства, колекцій рідкісних видань і рукописів Харківської державної наукової бібліотеки імені В. Г. Короленка, доктор філол. наук, заслужений працівник культури України

Короленківські читання 2015. «Бібліотеки, архіви, музеї: К68 інноваційні моделі розвитку» : матеріали XVIII Міжнар. наук.-практ. конф. Харків, 8 жовт. 2015 р. У 2 ч. Ч. 1 / Харків. держ. наук. б-ка ім. В. Г. Короленка, Харків. держ. акад. культури, Харків. обл. від-ня (філія) ВГО «Укр. бібл. асоц.» ; [уклад. О. П. Куніч ; редкол.: В. Д. Ракитянська (голова) та ін.]. – Харків, 2016. – 181 с.

Збірник містить матеріали доповідей та повідомлень XVIII Міжнародної науково-практичної конференції «Короленківські читання 2015», присвяченої темі «Бібліотеки, архіви, музеї: інноваційні моделі розвитку».

Видання розраховане на фахівців бібліотечної справи та суміжних галузей.

УДК 027.02 (477)
ББК 78.34(4Укр)я431

ВПЛИВ ЧИТАННЯ ХУДОЖНЬОЇ ЛІТЕРАТУРИ НА ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТОСТІ СТУДЕНТА (НА ПРИКЛАДІ НАЦІОНАЛЬНОГО ЮРИДИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ імені ЯРОСЛАВА МУДРОГО)

Петрухно Юлія Євгенівна,
завідуюча сектором наукової бібліотеки
Національного юридичного університету
імені Ярослава Мудрого,
канд. наук із соц. комунікацій,
Золочевський Ігор Владиславович,
бібліотекар наукової бібліотеки
Національного юридичного університету
імені Ярослава Мудрого,
Україна, Харків

***Анотація.** Розглядаються питання художньої культури та роль бібліотеки у її формуванні, аналізується читацький попит на художню літературу в 2010–2015 рр. у науковій бібліотеці Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого.*

***Ключові слова:** художня культура, художня література, наукова бібліотека Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, виставки.*

***Аннотация.** Рассматриваются вопросы художественной культуры и роль библиотеки в ее формировании, анализируется читательский спрос на художественную литературу в 2010–2015 гг. в научной библиотеке Национального юридического университета имени Ярослава Мудрого.*

***Ключевые слова:** художественная культура, художественная литература, научная библиотека Национального юридического университета имени Ярослава Мудрого, выставки.*

***Annotation.** The article deals with the art culture and the role of the library in its formation, also there is an analyses of users' demand for fiction in 2010–2015 in the Scientific Library of National Law University after Yaroslav Mydrji.*

***Keywords:** art culture, fiction, Scientific Library named after Yaroslav the Wise National Law University, exhibitions.*

Зараз у зв'язку з появою та повсюдним впровадженням новітніх інформаційно-комунікаційних засобів і пристроїв (ноутбуки, нетбуки, планшети, мобільні телефони), Інтернет (соціальні мережі тощо) серед студентської молоді читання художньої літератури вже не є основним

способом проведення дозвілля. Це, в свою чергу, негативно вплинуло на рівень їхньої книжкової культури. Проте незважаючи на те, що кількість інформації в Інтернеті невпинно зростає, книжкова культура залишається актуальною, адже книга, особливо художня, учить образному мисленню, без якого людина просто деградує.

Поняття «книжкова культура» досліджували багато вчених. Тому ми розглянемо тільки кілька визначень. Так, наприклад, А. Сидоров дає таке визначення: *«книжкова культура – це частина загальної культури певного періоду»* [1; с. 10], С. Грипич вважає, що *«книжкова культура є частиною культури суспільства, синонім книжкової справи або його частина, або складова того й іншого»* [2]. Деякі вчені вважають, що книжкова культура є особливим феноменом, який виступає як продукт загальнокультурних процесів та важливий фактор, що стимулює цивілізаційний розвиток суспільства [3]. На наш погляд, книжкова культура – це частина загальної культури людства, яка є відображенням інтелектуального рівня особи та рівня інтелектуального потенціалу нації.

У Стенфордському університеті (США) були проведені дослідження про вплив читання на мозок людини. За результатами дослідження були зроблені висновки, що читання задіює ділянку мозку, яка відповідає за концентрацію мислення. У процесі аналізу прочитаного включалися когнітивні (пізнавальні) функції мозку та активізувалася його робота. Саме це відрізняє читання від перегляду відеоряду, який дає такі образи в готовому вигляді. Сучасні дослідження свідчать про те, що, дивлячись, наприклад, телевізор, людина отримує інформацію, оминаючи центр критики, тобто мозок сприймає побачене як реальність. З цього можна зробити висновок, що читання необхідне для тренування мозку, повнішого використання його можливостей, а також для створення особистої громадянської позиції.

Книга – це універсальний засіб передачі знань про досягнення культури за історію розвитку людства. Саме тому книга відіграє таку важливу роль у вихованні молоді. Крім того, на відмінну від Інтернету, в книжках міститься в основному перевірена інформація. Послаблення інтересу до традиційної книжки є в прямому зв'язку з появою книжки електронної. Дуже цікаві результати дослідження «Электронные тексты и устройства для их чтения», що проводили інформаційний канал Subscribe.ru та інтернет-сервіс «Глас Рунета». В он-лайн опитуванні взяли участь понад 5 600 респондентів, що представляють аудиторію Рунета –

найбільш активну та освічену частину сучасного суспільства. Виявилось, що щомісяця не менше третини опитаних (34%) прочитують 1–2, а ще біля третини (29,2%) більше двох художніх книжок. Читають художню літературу епізодично 24,6% користувачів Рунета. До нехудожньої літератури респонденти звертаються рідше: 31,4% прочитують менше однієї книжки на місяць, 36,9% освоюють 1–2, 18,8% – більше двох книжок щомісяця. Лише 6-7% опитуваних не читають взагалі. Також кількість респондентів, які регулярно читають електронні художні тексти, зросла в два рази за останні 10 років.

Згідно з цим дослідженням, лідируючі позиції, як і раніше, належать традиційній, паперовій книзі. Лише близько 10% любителів читання постійно звертаються до електронної. Близько 20% опитуваних представлені тими, хто звертається до електронної літератури тільки в крайньому випадку та/або готовий освоювати лише невеликі за об'ємом тексти, 6–9% з числа респондентів відповіли, що зовсім не читають літературу в електронному вигляді.

Можна виокремити два види потреб у читанні паперових книжок у сучасних читачів: науково-освітній та дозвіллевий. На наш погляд, однією з найважливіших різновидів книжкової культури є читання художньої літератури. Це пов'язано з тим, що художню літературу читають з дитинства, внаслідок чого: виховується почуття прекрасного (дитячі книжки завжди красиво видані); прищеплюються морально-етичні цінності (добро завжди перемагає зло); надається інформація про довкілля (популяризація знань); закладаються основи поведінки в суспільстві («що таке добре і що таке погано»); виховується образне мислення; розширюється кругозір; підвищується інтелектуальний рівень.

Нами було проведено аналіз статистичних даних з метою вивчення ролі читання художньої літератури у проведенні дозвілля студентами Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого. Основою для цього послужили бібліотечні звіти за 2014–2015 рр. Результати дослідження є такими: у 2014 р. бібліотека отримала 16 209 примірників книг, з яких 539 –художня література. Загальна книговидача становила 690 950 примірників, з яких 102 – художня література. Тобто видача художньої літератури з цей рік складає приблизно 25% з нових надходжень та 0,01% від загальної кількості виданої літератури.

За перше півріччя 2015 р. бібліотека отримала 6 939 примірників, з яких 222 – це художня література. Протягом 1 січня – 10 вересня було

видано 411 483 примірників літератури, з яких 4 321 –художня, тобто 1% від загальної видачі. З цього можна зробити висновок, що інтерес до художньої літератури у студентів зростає.

Серед читачів Університету підвищеним попитом користуються сучасні українські автори. Перша їх десятка виглядає так:

Жадан С. В. Вогнепальні і ножові – 205 читачів

Дереш Л. Голова Якова – 198 читачів

Гранецька В. Мантра-омана – 185 читачів

Доляк Н. Ю. Гастробайтерки – 181 читач

Іванцова М. Сердечна терапія 140 читачів

Доляк Н. Ю. Заплакана Європа – 117 читачів

Костенко Л. В. Мадонна перехресть – 108 читачів

Іванцова М. Живые книги – 104 читачі

Роздобудько И. Увядшие цветы выбрасывают – 104 читачі

Як бачимо, такі автори, як Наталка Доляк та Міла Іванцова потрапили в цей список двічі. Список найкращих авторів та їхніх творів виглядає так:

Любко Дереш. 7 романів прочитали 483 читачі;

Сергій Жадан: 4 романи, 344 читача;

Наталка Доляк: 2 романи, 298 читачів;

Василь Шкляр: 4 романи, 285 читачів;

Володимир Лис: 3 романи, 209 читачів;

Галина Вдовиченко: 2 романи, 171 читач;

Ірен Роздобудько: 3 романи, 143 читачі;

Ліна Костенко и Корнієнко: по 2 романи, прочитані по 126 разів;

Андрій Курков: 2 романи, 44 читачі;

Поки ще художня література в порівнянні з фаховими виданнями займає невелике місце в читанні сучасної молоді, яка має та отримує вищу освіту. Попит на твори красного письменства є не тільки стабільним, але й можна сподіватися на його зростання. Для того щоб наблизити до читача скарбниці книжкового фонду художньої літератури, в бібліотеці проводяться різні заходи. Постійно експонуються книжкові виставки, наприклад: «Фантастика і фентезі: найкращі книги для справжніх прихильників жанру», «Детективні романи вітчизняних і закордонних авторів». Також проводяться відкриті перегляди «Світ крізь книгу», присвячені письменникам-ювілярам. Поточного року великий інтерес читачів викликала виставка сучасної української літератури «Книжки, що

стали подією». У 2014 р. був проведений ряд заходів до 200-річчя від дня народження Т. Шевченка, зокрема: «Шевченківські читання», створено віртуальну виставку. У наступному році читачам запам'яталась виставка до 70-річчя перемоги над фашизмом у Другій світовій війні «Дорогами війни – до Перемоги».

Найбільшою увагою читачів користуються літературно-музичні зустрічі, присвячені визначним особистостям. Наприклад, навесні 2015 р. були проведені зустрічі, присвячені видатному українському поету Василю Симоненку та геніальній українській поетесі сучасності Ліні Костенко. У підготовці і проведенні вечорів активну участь взяли студенти, які декламували улюблені вірші. Звучали пісні на вірші цих поетів, демонструвалися документальні фільми про життєвий і творчий шлях митців. І, звичайно ж, бібліотекарі підготували виставки книжок цих непересічних майстрів українського художнього слова. Такі заходи не тільки сприяють підвищенню інтересу до читання у студентів, але й тому, що бібліотека стає справжнім культурним центром.

Для підвищення інтересу студентів до читання використовуються мультимедійні технології. По-перше, це віртуальні книжкові виставки, які експонуються на сайті бібліотеки. Наприклад, відеоролики «10 сучасних українських письменників», «Василь Стус: життя як творчість» та ін. По-друге, був створений буктрейлер до 200-річчя від дня народження Т. Шевченка. Для цього була обрана книга відомих українських сценаристів Костянтина Тур-Коновалова і Дениса Замрія «Художник» про петербурзькі роки молодого Тараса Шевченка. Буктрейлер був представлений на конкурс, який проводила УБА та «Клуб сімейного дозвілля». З буктрейлером можна ознайомитися на офіційній сторінці нашої бібліотеки ВКонтакте.

Крім того, науковою бібліотекою НЮУ ім. Ярослава Мудрого сумісно з осередком студентського самоуправління вишу за підтримкою ректорату та профспілкового комітету студентів у межах програми «Читай – формат не має значення!» проведений конкурс «Reader of the year – Читач року» [4]. Цей конкурс проводився двічі, а зараз, з 1 вересня, почався новий тур. У конкурсі існує три номінації – навчальна, наукова та художня література. В кожній вибрано по три найкращих читачі, яких нагороджено цінними подарунками.

Отже, книжкова культура є відображенням інтелектуального потенціалу нації. Саме тому дуже важливо виховувати у студентів любов до книжок, адже саме вони – майбутнє України.

Використані джерела

1. Сидоров, А. Об исследовательской работе по истории русской книги [Текст] / А. А. Сидоров // Книга в России до середины XIX века. – Ленинград : Наука, 1978. – 320 с.
2. Грипич, С. Книжкова культура як складова сучасної духовної культури [Текст] / С. Грипич // Вісн. Кн. палати. – 2012. – № 1. – С. 44–47.
3. Васильев, В. И. Библиография и книжная культура [Текст] / В. П. Васильев, М. А. Еромолаева // Библиография. – 2010. – № 6. – С. 29–34 : фото.
4. Положення про конкурс «Читач року» [Електронний ресурс]. – URL : <http://library.nlu.edu.ua/> – Назва з екрана.